„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, а **уторком** на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:

на целу годину	14 ф. — н.
на по године	7 ф. — н.
на четврт године	3 ф. 50 н.
на 1 месец	1 ф. 20 н.

За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Појединих бројева стају 10 новч.

БРОЈ 91. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 12. ЈУНА 1894. **ГОДИНА XXIX.**

УСВОЈЕЊЕ ГРАЂАНСКОГ БРАКА.

Данашња шовинистичка мађарска влада, уложила се сва, да продре са грађанским браком. Она се изложила оправданим нападајима, кризама, исмејавању, заклањала се за неки прогрес, а у ствари пригрлила је онај пустоловни шовинизам, који на крају крајева не ће никаква добра донети ни нама Србима ни осталим Немађарима, али не ће добра донети ни онима, у чије име бајаги данашња влада делује. Посејано је семе омразе, па зар то да уроди добрим плодом? Не дао Бог!

Грађански брак је, — као што смо већ јавили у нашем листу — усвојен у горњем дому са четири гласа већине. Сама влада била је до последњег тренутка у највећој трзавици, са великом нервозношћу чекала је резултат гласања. Стрепила је, као што стрепи човек, који није у стању, да својој савести положи чист рачун.

У владиним круговима, у последње време, говорило се најозбиљније, да је слаба нада, да ће владине реформе усвојене бити. Кад је објављен резултат, владини људи су у први мах занемили од чуда, и тек кад дођоше себи и кад се освестише, ударише у клицање.

Јадно и жалосно им клицање! Бедна је то победа, победа, коју ни нашим непријатељима не желимо.

Па по коју цену су добили та четири гласа већине? Узвишену круну са недомашног места свукли су у врлог партијске борбе, углед владе државне су марифетлуцима и обманама повредили, уврујали верозаконска осећања, и до срца ујели све остале народности, којих у Угарској има преко 10 милијуна!

Је-ли то била паметна политика? Са каквим образом могу шовинисти још тражити, да се народносна борба утиша, када су је они сада у такој мери распалили, да се незна, где ће се моћи зауставити. Заиста скупа, врло скупа је та њихова победа! Народности су подлегли наједнакој сили, али је ово била за њих крајња опомена, да виде, шта све може да учини шовинизам, који у својој себичности не трпи другу народност осим мађарске! Љуто се вара, ко држи, да је овом победом легло и народносно питање, љуто се вара, ко држи, да је престала борба, јер је правилније ако се каже: борба је тек сада започела....

*

Споменусмо, да је и сама влада била изненађена овим резултатом. Демонстрације ни у ком случају није могло бити, јер је полиција још од раног јутра, тога дана, посела целу околину музеума, где се држала седница.

Јосиф Слави отворио је седницу у 11 часова, и скоро све клупе биле су пуне чланова. Понајвише дошли су на гласање они чланови горњег дома, који су и при првом гласању били присутни; изненадили су присутне неки чланови горњег дома, који су пре били присутни, а сада не дођоше; сви су били изненађени, што је и хрватски бан Куен Хедервари дошао, а држало се, да неће доћи.

*

Прво је говорио Соломон Гајваго, и изнео је све оне разлоге у корист грађ. брака, које је и при првом гласању изнео био. За њим су говорили гроф Павле Зичи и барон Адалберт Вај. За њима је говорио гроф Никола Зај, који се бавио с оним компромисом, који је хтео да се постигне између присталица грађ. брака и противника тих реформа. Гроф Зај је рекао, да се ту због неискрености владине није могао никакав споразум догодити. Опозиција грађанском браку остаће уједињена и неће ваља да ради тога мењати своје мишљење, да би Силађи и даље могао остати министар правде.

После су говорили гроф Стеван Кеглевић, гроф Антоније Сечени и Павле Зеленка.

За тим је говорио барон Јосиф Рудвањски, који је такођер нагласио, да се са владом не може погађати и рекао је, да ће гласати против грађ. брака, бацивши сву одговорност на владу, због створене тешке ситуације у земљи.

Гроф Сигисмунд Чаки Палавичини рекао је: „Ја сам најслободоумнији магнат, — али ћу гласати против грађ. брака, јер он никоме не доноси користи, само — Чивутима!“

Гроф Сечењи млађи рекао је, да он не брани попове, што ће гласати против грађ. брака, и што заузима противнички положај према влади.

Још се пријавио за говор министар правде Силађи, који се изјаснио, разуме се, за грађански брак, и молио скупштину, да га у целости усвоји.

*

Присутних чланова у горњем дому било је 252. Председник није гласао. За предлог гласало је 128 а против предлога 124 гласа. Тиме је предлог са четири гласа већине усвојен.

Приликом прошлог (првог) гласања гласало је свега 257 чланова горњег дома. За предлог је гласало 118, а против предлога 139. Тада је предлог са 21 гласом пропао био.

*

По свршеном гласању присталице грађанског брака честитали су „успех“ Векерлу и Силађију, али њима као да то честитање није пало слатко.

Тако је узакоњена једна новост, и власници ће се брзо уверити, да од тога не ће земља имати користи, већ штете. Али да ће то ићи у корист Јеврејима, ето, у то нико не сумња.

*

За грађански брак гласало је:

9 лутеранских црквених и световних великодостојника.

4 заставника државних, 3 судца и гувернер са Ријеке,

39 грофова (у првом гласању 33),

21 барон (пре 18),

51 изабраних и наименованих чланова (пре 48).

Против предлога гласало је:

26 римокатоличких и грчкокатоличких прелата (као и у првом гласању).

8 православних црквених великодостојника, (пре 9, јер сада епископ Михајло Грујић није дошао).

2 државна заставника (пре 3),

1 кнез (пре 3),

63 грофа (пре 68),

9 барона (пре 10),

15 изабраних и наименованих чланова (пре 21).

Није дошло на гласање 59 чланова а у првом гласању њих 46.

*

На гласање нису дошли 59 чланова горњег дома, међу њима налази се и горњо-карловачки владика **Михајло Грујић**. За што није епископ Грујић дошао, ми не знамо и сачекаћемо, да чујемо узрок његову недоласку. Грујић није јавио да је болестан, и ако би се обистинило, да је то само његов немар, онда ћемо и ми своју рећи, а и на народу је, да га као издајника жигоше.

*

Специјално расправљање закона о грађанском браку почело је у петак у 11 часова пре подне. Сад већ нема сумње, да ће влада са свима појединостима предлога успети, јер су врло многи чланови горњег дома, који су против грађ. брака гласали, изјавили, да неће учествовати у специјалној дебати, а многи су се разишли кући.

*

Побеђена опозиција грађанског брака држи, да је ова владина победа мач, са обе стране оштар. Сви пребацују и осуђују Векерла и чувара круне Славија, што су у последње време кортешовали краљевим именом. Сви држе, да така влада, која се чак и таким срестством служи, не може бити дуга века. За то опозиција неће ни учествовати у специјалној дебати, јер хоће да сву одговорност због злих последица ове реформе баци на владу.

*

„Изабрани народ“ — Чивути, ликују; ни за време њиховог царства није им било боље, нису већу радост дочекали, ни тада, када су Христа разапели. Ужасни гласови стижу из Будимпеште о чивутским безобразлуцима, да су се ругали неким члановима горњег дома, што су гласали против грађ. брака и да су пљували за њима. Има их, који ће то посведочити. За извесно се држи, да ће Чивути сада још безочнији бити, а то ће морати појачати антисемитску странку. Из унутрашњости Угарске лете хиљадама чивутских поздрава Векерлу. Новац је своје учинио!

НА ДЕЛО!

(Глас из народа о протопресвитератским зборовима.)

Покрет наш против црквених реформа, показао нам је, шта може добра воља, од какве су користи јавни зборови, на пољу наше народно-црквене автономије.

Та велика корист отуда долази, што по нашој црквеној автономији, немају поједине црквене општине никакве везе једна са другом, те је свака на себе упућена и немоћна да произведе крупније задаће. Зато су и многе установе самог рескрипта нашег до данас неизведене.

Та празнина највише се осећа у томе, што у протопресвитерском срезу поједине општине, баш никакве везе немају, а наше су народне потребе тако велике, да их поједине општине саме за себе никако испунити не могу.

Зато нам је од највеће потребе да ту празнину испунимо, да продужимо одржавање протопресвитерских среских зборова, да их стално утврдимо, и организујемо њихово трајно одржавање и делање.

ПОДЛИСТАК.

ЈЕЛКА И СВАТОВИ

НАПИСАО
Ф. М. ДОСТОЈЕВСКИ.*)

Ових дана видех лепе сватове.... Ал не, нећу то. Причаћу вам о једној јелци (божићње дрво). Истина, сватови беху врло лепи, али је ова друга прича још лепша, а некако како видех сватове сетих се јелке. Било је то овако: Биће баш пет година, како сам у очи нове године био позван на дечију забаву. Господин, који ме је позвао био је на далеко чувен са свога великог познанства и везе у свету, а још више са своје велике тежње да то познанство прошири; за то се и ово весеље могло сматрати као невин начин, којим је домаћин хтео да постигне своју намеру. У читавом друштву бејах ја тако рећи сасвим непознат; разговор, који се водио још ми више беше непознат, те је то све допринело да сам се прилично незгодно осећао. Но у друштву беше још један господин, о коме сам се го свему уверио да тако исто слабо познаје друге госте. Био је то висок, слабуњав, врло озбиљан човек. Са лица му се могло читати да се не осећа најбоље, ма да је сваком приликом гледао да се покаже весео и задовољан. Но чим би се завукао у који буџак, нестало би му са лица онога осмејка, а густе обрве би се час и час скупиле уједно. Сем домаћина не познаваше он никога више. Па и домаћин се баш не обраћаше на њега толико, јер га је само из дужности позвао, пошто му је баш тога дана дошао са неком препоруком. Од дуга времена гладио је непрестано своју дугу браду и то тако страсно, да је човек морао помислити, да је прво та брада постала па тек, да њу гладн, дошао је тај господин.

Сушта противност овоме беше неки дебео омален човек; звао се Јулијан Мастаковић. Око њега се окретало читаво друштво, а понајвише домаћин и домаћица, Из очију су му читали жеље и испуњавали. Мени је ево ово већ постало несносно, те се згодном приликом извучем из друштва и одем у цветни павиљон домаћинов. Док је у друштву толика запетост владала, дотле је овде међ децом била највећа искреност. Половина поклона лежала је на земљи полупана, пре него се још и знало чије је шта. Особито ми се допадао један црномањаст дечко, који је сваки час нишанио својом дрвеном пушком на мене да ме убије и једна лепушката, смеђа са врло лепим очима девојчица, којој је могло бити једанаест година. Мора да су је деца како год увредила, те их она остави и повуче се у собу, где ја бејах и играше се својом лутком.

У побочној соби показивала је домаћица поклоне. Дошавши до једног старог с упоценог пехара рече домаћица, да је у њему већ 300.000 рубаља спремљено за демаћинову ћерку, која се непрестано играла својом лутком. Уз домаћина стојаше Мастаковић, који се само лукаво насмејао, када је ово домаћица рекла.

Поклони су ишли даље редом све мањи и мањи. Најнезнатнији поклон добио је син домаћинове гувернанте, дечко од својих десет година, слабуњав и мали са црвеном косом. Читав дар састојао се у некој књижици о чарима природе, без слика шта више и без шарених корица. Када је добио свој дар, тихо се повуче у крај и бојажљиво разгледаше богате поклоне остале деце. Са лица му се читала жеља, да се поигра са њима, али се уједно видело, да га неки страх задржава. Полако се привуче деци и поче им се умиљавати. Последњу своју јабуку поклони неком набуситом дечку, другога је носио на леђи, но све беше узалуд. Они га брзо отераше шта више један га и удари, али он није смео плакати. Мати његова дође и забрани му, да не смета другима у игри.

Сиромах дечко ћутећки се повуче у собицу где беше богата девојчица. Она га пусти поред себе, и обоје се живо играху са лутком. Могло је проћи добрих по сахата, како слушах разговор између дечака у црвеној коси и лепотице са 300.000 рубаља. Од једном уђе у собу Јулије Мастаковић. Ишао је лагано и рачунао нешто на прстима и шапутао:

„Тристотине хиљада... тристотине хиљада... једанајст... дванајст... тринајст и т. д. Шеснајст — пет година! Узмимо 4 на сто — 12, пет пута — 60 и тако даље... рецимо четири стотина хиљада... но каквих 4 на сто, биће и 10 па рецимо петстотина...“

Рачун је свршио и већ хтеде задовољан да изађе, кад спази девојчицу и оног дечака. Учинило ми се као да дрхће од узбуђења. Као да је дошао ван себе, не могаше да стоји на једном месту, него се љуљкаше, док се најпосле пун одважности упути девојчици. Застаде, опет се упути, осврташе се, као да га ко год гони и једва се на прстима довуче до девојчице. Страсно се нагну над њу и пољуби је.

Девојче се не надаше том нападају и цикну од стра.

„Шта радите ви овде, мило дете“ питаше уздрхталим гласом Јулије Мастаковић и погладн је.

„Ми се сиграмо“.

„Па зар са тим“? Јулије Мастаковић показа на дечка.

„Ти треба да се уклониш одавде“ рече дечаку.

Јулије Мастаковић се опет осврташе и пригну девојчици.

„Шта вам је то, мило дете, лутка“ питаше девојче.

„Јест лутка“.

„А знате ли од чега је лутка? — Ти деране одлази одавде“ рече Јулије Мастаковић строго и погледа у дечка.

Девојчица ухвати дечка за руку и не пушташе га од себе.

„А знате ли за што сте добили то“ питаше Јулије Мастаковић. „Јер сте ви врло лепо и добро дете“.

Јулије Мастаковић даље није могао. Нека

*) Федор Михајловић Достојевски, романсијер и приповедач руски, родио се 1821., умро 1881. Спремао се за инжењера, но на брзо остави овај позив и пое сети се сасвим књижевности. Почео је са мањим радовима и прво му дело беше „Сироти људи“. Тешка болест прекинула га је у сред рада за пуне две године. По у брзо га нађе још већа несрећа. Због политичких навора и радова буде осуђен на нешала, но доцније помилован и послат у Сибирију. Пуних 11 година провео је у заточењу и када се вратио излио је свој бол и осећај у делима „Мемоари“, „Понижени и увређени“, „Расколников“ и другима. Превод.

Хоћемо да изнесемо наше мисли, шта би требали то сремски стални зборови да чине, шта би им задаћа била.

Наше су потребе просветне, материјалне и моралне.

Наша народно-црквена автономија има право и дужност да се за нашу просвету брине путем школе, а за морално и материјални напредак, мора да се брине искорењивањем злих обичаја, који наш народ морално бројно и материјално убијају и сироте и удовице.

Шта у том погледу треба да чине протопопијатски сремски зборови, намера је ових редака да изнесе.

I.

Вели се да је школа расадница народнога образовања, да се из ње пресађује и уноси у народ знање и умење и свака врлина која краси човека. Не није она само то. Данашњим даном је народна школа више него то. Она је права штитница народна, која ако остане празна и ако у туђе, противничке руке доспе, онда је свршено са нашим народним животом. Јер нити ћемо имати свога рода ни приплода ни семена за будући народни живот.

Питање школе народне, није само питање просвете и образовања народнога, није само питање то, оћемо ли имати једну установу више или мање, није то питање формално нешто у идеји у ваздуху; није то питање ни о зидинама школским ни о власти над школом; — то питање јесте ствар наше деце — наше омладине, нових нараштаја, нових људи, нових Срба што имају да настану по нама и до века.

Ваља једном да смо о томе ни чисто шта је школа и ко управо чини школу.

Школу не чиви ни учитељ, ни зидови школски, ни власт школска, ни књиге и учила, ни педагози ни педагогија — јер без свега тога може се школа замислити, само без једнога, без чега ње нема и не може бити: школе нема без деце и омладине.

Ето, ко управо чини школу и шта значи имати или немати школу.

Не треба се дати обманивати ничијим разлагањем ни теорисањем, јер је то све та непобитна истина, да школу управо у суштини чини омладина.

Било је школа кад није било учених школника, ни школских власти; може се учити и без књига; може се и под ведрим небом школа држати; може бити школа и без учитеља, јер ће дете једно од другога и од старијих да учи, као што у ствари и бива; дакле без свега тога може бити школе само не без деце и омладине.

Дакле они су школа

Па кад то видимо и знамо, зар можемо и смемо часа почасити, да се не ужурбамо, кад се чује поклич, да ће ваља школи у помоћ прискочити, кад видимо да нам је школа у опасности.

Тај поклич значи по црногорски: „На ждријело ко је јунак!“

Кад је школа у опасности, наш је опстанак у опасности.

За то нам је најпреча потреба, да спасемо и унапредимо нашу школу.

А како да то учинимо? Не чинимо без смисла и плана, без збора и договора. Радимо сложно споразумно. Радимо преко наши црквено-школских органа, преко општина, свештенства, учитељства и преко свих заступника и пријатеља школе, пријатеља омладине, пријатеља народних.

Ми ћемо за школу и омладину само тако учинити што треба да учинимо ако се по срезовима то јест по протопопијатима организујемо. Ако на ту цел склопимо сремске зборове и из тих зборова порадимо за наше највеће благо за школу и омладину народну.

Ти сремски зборови једино би могли да остваре „српску школску матицу,“ о којој се у последње доба код нас много говори, коју су покренули и текелијини питомци, и о којој ћемо другом приликом наше мишљење поново изнети.

II.

Но није само школа и омладина у опасности, нећемо изгубити без школе само будуће нараштаје. Ми већ сад на све стране велике губитке трпимо. Нашега народа нестаје, пропадамо материјално и физички, зли обичаји се шире. Хоће да нас савлада неко мртвило, неки мртвачки сан.

Због свега тога треба да пренемо, да се трзамо од санка, да лечимо свако зло међу нама, а да добро семе сејемо.

За све ово добри су нам сремски зборови, које треба преко општина, кроз свештенство и учитељство да покрећемо и тамо да се светујеми о свему и свачему, што се клони на наш народни бољитак.

Највиша краљевска уредба од 1868. наређује, да се наши органи црквено-општински још те како имају старати за бољитак народни:

§. 40. е) гласи, да црквени одбор води бригу за сироте и удовице; а под к) стара се да се хрђави, раскошни, народу морално и материјално шкодљиви обичаји на свадбама, свечарима и дућама као и раскош у ношњи искорењују:

Може се рећи да је ова наредба остало мртво слово. Или нека се изнађу те општине, које су порадиле стварно у смислу наређења рескриптуалног, које су се побринуле за сироте и невољнике и за многе зле обичаје у народу?

Узрок је томе, што поједини осамљени покушаји обично се изјалове. Нека на пр. поради једна општина да искорењује раскош у ношњи при свадбама и т. д. шта то хасни, кад ће околица да гракне на новотарију и да исмеје оне који бајаги раде „осим света“.

Тражимо дакле лека овоме и сваком злу нашем у заједници у општем споразуму и договору и тако ће наш рад бити успешан.

Како за наше школске, црквене и у опште народно-просветне потребе тако и нарочито у тој цељи, да би отклонили губитак наших срп. вероисповедних школа, ваља да се кренемо и порадимо свуда и на све стране у сремским зборовима.

У први мах позвани би били председници и часници општински, свештеници, учитељи и сваки виђенији члан општине и сваки родољуб и пријатељ народни, да отпочну коло за држање зборова. А што би се на разне стране ти зборови одржали и рад њихов јавности предао, из тога би се видело, како да се после редовни зборови чине и шта да се у њима већа и свршује.

Предмети зборова ваљало би да су сва питања, која се односе

а) на морал;

б) на народно здравље;

в) на имовно стање;

г) на народну просвету;

д) на сироте и невољнике;

ђ) у опште на сва питања која се непосредно тичу цркве и школе и од којих зависи морално и материјално унапређење нашега народа.

Специјално и у првом реду да се преко збора и општина извиди колико и каквих има сирота и невољника у општинама једнога среза;

да се извиди чим се занима наш народ; каква је ношња; како се храни; какви су обичаји; и шта је у свему томе добра или зла;

да се извиди колико има Срба лекара и Српкиња бабица и како да се набаве где их нема;

да се кроз нарочитог лекара за срез испитају узроци који умањавају бројно наш народ;

да се уједине или у заједницу доведу фондови и благајне црквено-општинске и да се манипулација општинским имањем, што корисније и пробитачније удеси;

да се подигну сремски фондови за издржавање школа, наплату свештенства и учитељства и помагање српских вероисповедних школа и општина у опште;

да се купе прилози и уписују чланови збора сремског, који ће плаћати најмање 1 фор. годишње на добротворне цељи и просветне наше потребе;

да се истражује какви су нам заводи потребни, за подизање благостања народног и морала;

да се преко свештенства, учитељства и вредних чланова у збору негује живом речи хришћански наук и морал, у свечаним седницама, духовним забавама, пригодним богослужењем и т. д.

да се негује наша дивно црквена песма, подизањем певачких црквених дружина, и набавком сремског коровоће, који би општине обређивао и певачке зборове организовао, и у опште песму и свирку у народу неговао;

да се подиже и помаже свака установа и удружење, које иде на подизање знања, морала и благостања у народу: као оснивање књижница певачких и читалачких дружина за омладину и т. д.

У опште да се истражују сви извори народног благостања и моралног унапређења, те да се снаже и богате.

Много шта онде је наређено, што ће некоме и сувишно бити, али како су наше потребе многе, како су наши недостатци небројени, то се може рећи пре да није све што треба да се ради ни изнесено.

Буде ли наш народ, нарочито свештенство и учитељство срцем и душом помагало и бодрило ове зборове, да што живље раде, да се што слободније крећу и попуне рад наших црквених и школских аутономних органа око просвете и бољитка народног, и ако наше црквене управе, нарочито наша јерархија свим својим упливом потпомогну ове сремске зборове и њихов рад, онда ће из народа и зборовима подигнути и народом помогнути вршити своју велику цељ на срећу народа.

Ако ли пак ти зборови буду нашој црквеној управи трн у оку — онда знамо да тамо нема праве воље за добро и унапређење народа.

Но ми нећемо да напустимо наду, нити да очајавамо, хоћемо да верујемо да никога нема који ће се овим сремским зборовима са оваким делокругом, како смо га овде изнели противити.

Зато позивамо српско свештенство, српско учитељство, српско грађанство, да покажу да су родољуби и Срби — на делу!

По договору са друговима

Један свештеник.

Нови Сад, 11. јуна.

Гоњење Румуна у Угарској. Министар правде, Силађи, који је на толиким пољима у последње време претрпио пораз, хоће да се „регресира“ код Румуна. У најновије доба је државни одветник у Колошвару — по свој прилици по наредби министра Силађија — покренуо велику парницу против 42 ђака, слушалаца универзитета, бајаги због тога, што су за време трајања меморандум-процеса агитовали против Мађара и државе.

До сада је покренута парница против румунских првака, па против попова, па против ђака, још остаје да се поведе парница против жена и против румунске деце и онда, по што сви Румуни буду оптужени, доћи ће ред на коју другу народност. Али добро је речено: што горе, то боље!

Поглед по свету.

— Либерали против Николајевићевог кабинета. Лако је било предвидети, да „слога“ између либерала и напредњака у Србији неће дуго трајати. Средишни одбор либералне странке у Србији, држао је седницу, на којој је решено, да либерали изиђу из резерве, и да раде против данашње српске владе, из разлога, што данашња влада неће да њих, либерале потпомаже. О томе је изишао у њиховом главном листу и чланак, у којем се вели, да Николајевић спрема земљиште за напредњаке, а либерали не желе, да напредњаци владају у Србији. Види се, да се Николајевићева влада идентификује са напредњацима како у погледу спољне, тако и у погледу унутарње политике. С тога веле либерали, да ће они сада радити против Николајевића и његовог кабинета.

— Црногорско-турски спор за одређење државне границе. За члана комисије у одређењу црногорско-турске границе поставила је Турска у први мах Керим-пашу, а црногорска влада ратног министра Пламенца. По што је Турска сад опозвала Керим-пашу и послала пуковника Р. фат-беја, то је и Црна Гора опозва-

---

несвест га обухвати. Глас му грчевито дрхташе, он се плашљиво обазираше и запита још слабијим и узбуђенијим гласом: „А хоћете ли ме лепа девојко волети кад код ваших будем долазио?“ Још једном се саже Мастаковић да пољуби лепо девојче, али кад риђокоси дечко виде, да је овој не раво, ухвати је чвршће за руку и из сажаљења тешко уздану.

„Напоље, напоље, — викаше Мастаковић бесно дечку, напоље међ твоје друштво.“ „Нека остане само, идите Ви“ шапташе девојче кроз плач.

Неко шушну на вратима Јулије Мастаковић се трже и исправи. Још већма се поплаши риђокоси дечак и натрашке се повлачећи изађе напоље у трапезарију.

Страшно беше погледати у лице Јулија Мастакевића. Као човек кога је и последња нада изневерила или који је непромишљеним делом покварио све лепе снове, тако пун очајања изгледаше и Мастаковић.

Ја оставих свој заклон и одем за њим. У другој соби беше чудноват призор. Јулије Мастаковић гонио је риђокосог дечака. У очајању и страху дечко се сагну и подвуче под сто од беснила скиде Мастаковић са себе своју мараму и хтеде њоме извући дечка. Јулије Мастаковић беше човек пун и тежак. Сав је дувао од умора, толико га је занела страст а важада и љубомора? Даље нисам могао издржати и прснух у смеј. То је тек збунило Мастаковића, да није знао шта да чини. У томе уђе и домаћин и прилично зачуђено гледаше нас троје.

„То је тај дечко за кога сам вас молио, г. Јулије Мастаковићу, рече домаћин, дете је сирото добро и мирно“.

„Ох, никако, није могуће, Филипе Алексијевићу, забунио сам се места никако бити не може, па још за њега, тако покваренога дечка“ викао је Јулије Мастаковић.

Домаћин ћуташе, а ја се још једном гласно насмејах.

При излазу погледа Јулије Мастаковић на мене и запита нешто домаћина и одоше у друштво.

Када сам и ја ступио међу госте видео сам где Јулије Мастаковић стоји уз домаћицу, која је држала богату лепотицу за руку. Јулије Мастаковић је ватрено говорио о памети, понашању и лепоти дететовом. Сви су били радосни само дете дрхташе.

При разласку запитах једнога госта који уз мене стојаше:

„Је ли ожењен овај господин“.

„Није“ беше одговор.

Јулије Мастаковић погледа на мене дугим значајним погледом.

* * *

Пре неки дан прођох поред једне цркве. Силне лепе кочије и толики свет упадоше ми у очи. Видех да су неки сватови уђем у цркву. Дан беше тужан, суморан. Младожења је био омален и дебео човек (загледах мало боље и познах Јулија Мастаковића, кога нисам видео пуних пет година). За мало па доведоше невесту. Беше то дивна, млада девојка. Преко лепога лица превукло се неко тајанствено бледило и изгледаше тако тужна, да јој се из очију читала молба за милост.

Говорило се да јој је тек шеснајст година, да има пет стотина рубаља.

Погледах још једном у младожењу и гле, то беше Јулије Мастаковић, кога нисам видео већ пуних пет година. А када сам се још једном загледао у лице невестино . . . боже мој! Брзо изађох из цркве и упутим се улицом.

Дакле рачун је испао!

Будимпешта, 1894.

Превео **Победински.**

ПРИЈАТНОСТИ ЈЕДНОГ КАНДИДАТА.

НАПИСАО МАРКО ТВЕН.

Пре неколико месеца, изабрала ме странка независности за кандидата свога на место управника државе Њујорк. Противкандидата ми били: Џон Т. Смит и Бланк Ј Бланк. Осећао сам, да ми у једном погледу над овом господом, а то: у погледу чистоће карактера. Ко чита новине, тај може да буде на чисто с тим, да ако су ова господа некад и знала, шта је то леп и добар глас, то да је морало бити врло давно. Знало се, да су у току последњих година, починили небројено недела. Али баш у тренутку, кад сам констатовао своју моралну узвишеност над том господом и томе се доиста обрадовао, жалосна нека мисао помути ми радост, а то, што ће бирачи у једно исто доба да вичу и моје и имена тих људи. С тога ме обузе неки немир, и то све јачи и јачи. Писах у овој ствари писмо својој, мајци. Одговор њен беше кратак и јасан. Гласио је овако:

„Целог свог века ни си учинио ни једно дело, ради кога би морао да црвениш — ни једно једино. Узми новине, прочитај их и увери се, какви су људи тај Смит и тај Бланк, па онда запитај сам себе, какву би ти радост отуда имао, што би се с тим људма ставио на један ниво и с њима се јавно препирао и свађао“.

Понових то у себи од речи до речи. Целу ноћ не склопих ока. Али добро размисливши о ствари, ипак не могох отступити. Пријатељи моји држе мене за најбољег, дакле треба да се борим. За време доручкавања бацих поглед на новине. Паде ми у очи ниже наведен чланак и могу рећи, да се свог века никад већма не изненадих. Чланак је гласио:

— (Лажна заклетва.) Надамо се, да ће г. Марко Твен сад, кад се тражи за управитеља, милостиво нам разјаснити, зашто су против њега сведочила 1863. у Вакаваку, у Кочинчини, тридесет четир сведока, да се лажно заклео, и то с тога, да некој сиромашној удовици са седморо нејаке деце, отме малено парче земље за сејање банана, једини иметак јој, којим је себе и своју сиромашну многобројну породицу издржавала. Господин Твен је дужан и себи и великоме народу, од кога моли гласаче за себе, да ову ствар разјасни. Да ли ће да учини то?“

Готово се скамених од чуда. Каква тешка оптужба! Целог свог века не бејах у Кочинчини! Ни сам никад ни чуо за Ваковак! Ни сам знао ни шта је банана! Какав кенгуру,

ла Пламенца, јер Пламенац заузима много већи чин од једног пуковника. Црна Гора наименоваће са своје стране такођер каквог пуковника.

— Мир у Марокањској. Сви меродавни фактори признали су новог султана Абдул-Азиса. Претендент престола Мулеј Мухамед, најстарији син умрлог султана, кога је Абдул-Азис у Марокешу затворио, покорио се и признао је свога млађег брата за султана, а тако исто и моћни шериф из Вазана. Знаменити Шеик Охаму Зајан, глава јуначког зајанског племена, који се у први мах у брда повукао, и са којим би Абдул-Азис имао много муке, не само да је признао новог султана, већ му је послао и 3000 својих оружаних људи, који ће одржавати мир између Феза и Мекине.

— Против борбе са биковима. Из Париза јављају, да су многи новинари, књижевници и вештаци закључили, да пошљу молбу комори, да донесе закон, по ком се забрањује онај грозни обичај у јужној Француској, да свет гледа борбу са биковима, у којој борби увек падне и по која људска жртва.

Вести из места и са стране.

Испит зрелости на овдашњој српској великој гимназији, одржан је у петак и суботу 11. и 12. о. м. Успех је био овај: Станко Араницки, Лазар Марковић, Милосав Путник и Душан Шпирта проглашени су зрелима са врло добрим успехом; Петар Весин, Јован Латинчић, Јован Миљковић и Жарко Слепчевић са добрим, Славко Георгијевић, Ђорђе Критовац, Милан Јелић, Милан Лучић, Данило Милошевић, Константин Натошевић, Милан Полит и Васа Ћурчић проглашени су зрелима.

Ватра. У петак око пола 2 сахата по подне појавила се ватра у овдашњој Винклеровој пивари. По што се иста зачела на најопаснијем месту, те услед тога врло опасан вид имала, могла је избити на мах велика опасност, али поред сретне околности, што је воде и сувише на расположењу било, те и брзом помоћи наших вредних и неуморних ватрогасаца, беше ватра на ону зграду и просторију ограничена и сузбијена и око пола четир сахата са свим погашена. Не зна се како је ватра искрсла. Ма да је дотична зграда била осигурана, имаће власник пиваре знатну штету да претрпи.

Организовано друштво за крађу. Пишу нам из Новог Сада: Па онда нека когод каже, да не живимо у великој вароши међу „образованим светом". Видели људи да се овде разна удружења склапају, која „људским потребама" служе, те се овде у Новом Саду нађе једна повећа група, која је у својој подузетој и удруженој радњи ставила себи за гесло две дужности. Прва је, да осма божија заповест за њих нема крепости, на против по другој тачци свога програма наређује својим члановима: кради! Збиља, то је лепо друштво, које не ради с лица, већ онако с наличија, да их непознаду, и чујемо да се наша славна полиција ужасно љути, како сме то друштво да отпочне свој рад кад још нису њој — полицији — послали своја правила на увиђај и потврду, а овамо то красно друштво, доследно свом програму, већ више од 14 дана развија своју делатност и енергију у пуној мери. Но доста шале, сада на ствар. По свој вароши је нека узрујаност услед тога настала. Нема ноћи, а да нису ти лупежи по неколико крађа, или покушаја за крађом извршили. Народ чито су узели на око српски крај, и то: у ћурчијској улици, Богдановој, Даниловој улици и златној греди, дакле у најживљем варошком крају; скоро у свакој другој кући су били и своју лупешку цел на најсмелији начин вршили. Како се говори били су и у владичином двору, код адв. Вукичевића, проте ћирића, учитеља Пољака, књиговође П. Дамјановића, удове Чакринице, Ј. Стојановића, учитеља Хорвата, адв. Бале, у саборној цркви (учињен покушај у по дана) удове Михајловић итд. Како се чује, може их бити око 20 и више, а међу њима чак из Србије. Ми за ово осуђујемо нашу полицију, која са својим лабавим чувањем не да обезбеђује грађанству имовину и личну сигурност, него на против улива му несигурности и страха у својој рођеној кући услед ових појава.

За чланове „Матице Српске" уписали су се од лањске главне скупштине до сада ови родољуби и корпорације: I. Са уплатом целе чланарине од 50 фор.: 1) Доситеј Јовић, архимандрит у Загребу; 2) Др. Ливије Радивојевић, умировљени председник стола седморице у Загребу; 3) Петар плем. Јурковић, кр. поджупан у Вуковару; 4) Општина у Лежимиру; 5) Др. Никола Ђурђевић, адвокат у Броду; 6) Јован Лацковић, трговац у Броду; 7) Коста Маринковић, трговац у Вршцу; 8) Општа пучка школа у Ст. Слапкамену; 9) Српска штедионица у Перлезу; 10) Коста Гренчарски, адвокат у Вршцу; 11) Српска школа у Јасеновцу (у Славонији,) а уписао ју један родољуб; — II. Са уплатом I и II. рате чланарине у износу 20 фор.: 12) Илија Поповић, трговац у Шиду; 13) Пучка школа у Бовићу; 14) Милан Тркуља, трговац у Госпићу; — III. Са уплатом I. рате чланарине у износу 10 фор.: 15) Милош Милошев, парох у Срп. Црњи; 16) Дружина „Рајић" у Чачку; 17) Милан Поповић, бележник у Лалићу; 18) Стеван Вукадиновић, учитељ у Батоњи; 19) Сава Стојковић, економ у Новом Саду; 20) Стеван С. Калембер, трговац у Кореници; 21) Четвероразредна пучка школа у Кореници; 22) Пучка школа у Белопољу; 23) Др. Јован Митровић, лечник у Вуковару; 24) Др. С. Недељковић лечник у Ст. Пазови; 25) Школа у Газији; 26) Пучка школа у Товарнику; 27) Пучка школа у Новим Бановцима; 28) Јелена Арсе Поповића у В. Бечкереку; и 29) Велимир Бузаџић, парох у Бучју. — Пристојба за чланство „Матице Српске" износи у свему 50 фор. авр. Та чланарина може се исплатити у једанпут или у пет годишњих оброка по 10 фор. — Чланови матичини добијају сваке године по 4 свеске „Летописа" и 6 свезака „Књига за народ" а уз то још и годишње извештаје друштвене.

Погреб Мине Вукомановићке рођ. Караџићеве. Посмртни остатци Мине Вукомановићке, кћери оца новије српске књижевности Вука Ст. Караџића, која је преминула у Бечу 31. пр м. пренесени су у Београд у суботу 4. ов. м. по подне. У знак признања заслуга оца покојнице, срп. краљевска влада одлучила је да се пренос тела из Беча у Београд изврши о српском државном трошку. Министар просвете, пак, у име српске владе, положио је на одар покојнице скупоцен венац. На београдској станици дочекали су и до самртне куће отпратили посмртне остатке пок. кћери Вукове: први ађутант краљев и потпуковник И. Ћирић, као заступник краљев; за тим председник министарства, министри просвете и финансија, многи виши чиновници, професори и грађани. Опело је извршено у Вазнесенској цркви, при коме је, из почасти, чинодејствовао архимандрит Фирмилијан са свештенством. Посмртни остатци покојнице положени су у породичној гробници. Нека је лака српска земља врлој покојници!

Добротворна Задруга Српкиња панчевачких отпочела је свој рад на Духове. Управа задруге позива све Српкиње из Панчева и околине у своје коло да заједнички пораде „око унапређења милог рода српског на просветном и хуманитарном пољу". За потпомажуће чланове могу се уписати и мушки.

Објава. Од ц. и кр. војничког отправничког уреда у Петроварадину под бр. 425. од 18. јуна о. г. изашла је следећа објава: да ће се путем јавне дражбе, издати за набавку сена, сламе за кревете, и сламе за простирање под коње за подручје Петроварадина, Новога Сада, Каменице и Земуна, као и тврдих дрва за гориво у реченим местима осим Петроварадина, даље потребу каменог угља за подручје Нови Сад, и најпосле сено и сламу за пролазне штације петроварадинског округа — на време за годину дана, и то од 1. септембра 1894. до 31. авг. 1895. године. Услови се могу видети сваког дана код горе наведеног звања, а дражба сама ће се одржати 16 јула о. г. у пола 12 сати пре подне.

У јунију се смрзнуо. Није забадава у последње дане захладило. У неким крајевима наше домовине било је веће мећаве, него зимус. А ево шта се догодило у Мезијадским брдима. Три Румуна, сељака пасли су у поменутим брдима стоку. На једном их изненади жестока мећава. Они утекоше у неку пећину, но студен је била толико јака, да се сва три са свим укочила од зиме. Доцније прођоше туда други пастири и опазивши их понесоше их кући. Двојицу од њих једва повратише у живот, а трећи је био већ мртав: смрзнуо се у јуну. И стока њихова сва је скапала на зими.

Богата жетва. Јављају из Петрограда: У Русији је храна необично добро родила, и цена раденицима је тако скочила, да поседници не могу да изађу на крај, јер је цена храни врло ниска. Поседници из Херсона, обратили су се руској влади у Петрограду, са молбом, да влада изашље војнике, да доврши жетву и да одреди, шта ће бити плата војницима.

Колико је до сад ковано круна? Министарство финанција издало је исказ о кованим крунама у Аустро-Угарској до 26. маја т. г. По том је исказу у свима ковницама ковано:

	у Угарској	у Аустрији
златних круна . . .	166,163.740	242,868.120
сребрних круна . .	32,240.184	61,557.000
потура од никла . .	11,448 680	18,977.162
потура од бронзе . .	695.954	1,899.810

Према томе наковано је до сада у целој монархији златних круна 409,031.860, а сребрних круна и ситног новца 126,618.790 круна.

У промет је пуштено до 21. маја у Аустрији 36,700.951 круна у сребру и ситнижу, а у Угарској 16,809.250 круна.

Папирних форината повучено је из промета у Угарској 1,612.000 фор., у Аустрији 5,291.278 фор.

Осим тога је из промета повучено:

	у Угарској	у Аустрији
	форината	
сребрних шкуда по 2 фор.	1,098.402	2,562.936
¼ форинти	4,692.969	10,950.264
ком. по 20 новч. . . .	1,912.700	5,300.800
ком. по 4 новч.	70,320	196.790

По том је из промета повучено у свему фор. 33,688.440 старог новца.

Гледстоново здравље. Лечници су задовољни операцијом Гледстонових очију, али су му забранили, да још цео месец дана сме читати или иначе морити очни вид. Цео дан мора мирно седети и носити црне наочари. Пријатељи овог великог државника читају му новине и књиге.

Еманципација жена у Америци. У Њу-Јорку су американкиње основале друштво за препорођај мушкиња. Американкиње држе, да су мушки данас покварени, те их треба друкчије васпитати. Женама је намера, да одуче људе, да не пију, да не пуше, да се не картају и да — слушају своје жене. Муж не сме ништа трошити, а то биће због тога, да жени може давати што више новаца за одело, наките, забаве и т. д.

Црква од гвожђа. У доњем Мајдлингу код Беча, изложена је једна црква, којој нема равне у целом свету. Та црква је од самог гвожђа. Цркву је наручила грчко-католичка општина у Цариграду по нацрту архитекта Азнавура, који је морао наредити, да црква буде од гвожђа, јер ће бити подигнута крај мора, на таком тлу, које је неспособно за зидање темеља. Црква ће стајати на једној грдној гвозденој плочи. Њена дужина износи 31 и по метара, ширина 18 метара, висина торња 39 метара, а целокупна тежина 4000 метр. цената. У цркву могу стати 500 људи а кошта 250.000 круна. Грађена је у византијском стилу у радионици Р. Вагнера. Мајстори ће цркву разложити, пренети у Цариград и тамо по ново сложити и подићи.

Ко може бити руски грађанин. Државни саветник Плеве израдио је нов закон о примању странаца у руско поданство. По том закону руски грађанин може постати сваки, који има стално занимање или ради такав посао од чега држава има обилне користи, који дакле чини држави услуге. А без икаквих формалности може постати руски грађанин сваки, ко се налази у руској државној служби или који је позван, да у њу ступи.

Убијство Скрејшовскове кћери. На козачкој стражи Пшебају у кубанском округу убијен је недавно управитељ лова великог кнеза Петра Николајевића, Максимилијан Носка и његова жена, кћи покојног знаменитог чешког новинара Скрејшовског. Зликовци још нису похватани.

Тајна средства за лечење. Највеће богатство на свету јесте здравље, с тога човек и треба да пази, ако и оболи, како ће се излечити. Особито треба избегавати врачбине и „тајна средства". Нека фирма Х. Вебера у Штетину издала је проглас, да са успехом може да лечи водену болест, и то помоћу неке смесе, у којој је помешано 44. прашка по 2 грама, а лек кошта 2 фор. Полиција је наредила и лекари су хемијски испитали тај „тајни лек", па су се уверили, да је у томе леку само пепео од разних испушених цигара. Продавце ће без сумње метнути мало у хладовину.

Жртва коцкања. Из карташке јазбине, из Монте Карла јављају, да је тамо опет пала једна жртва и то једна млада девојка из Енглеске, која је пре неколико дана дошла, да окуша своју срећу за зеленим столом. За три вечери изгубила је све прилично велико имање и кад јој ништа није остало, удавила се. Оставила је у хотелу, где је становала, писмо, у ком стоји: „Ја сам све — па и моју част — у игри изгубила; не остаје ми ништа друго, до смрт". Ма што је управа касине карташке све употребила, да се ова ствар забашури, није јој то пошло за руком и у Монте Карлу о томе сви говоре.

Шашка. Италија је баш несрећна земља. Мало јој је невоље политичке и друштвене, већ сада поред глади придошли су и скакавци. Усеви у пољанама су на читаве миље уништени. Шашка је дојурила у такој количини, да је на неким местима сметала саобраћају те су и железнице закасњено стигле.

Несрећа на железници. Велика несрећа догодила се ових дана у Пакрацу. Шуму, која се налази у пакрачкој околини узело је једно белгијско дрварско-индустријско друштво под закуп. Са Спановичког брда водила је железничка пруга у долину, где се налазила машина за сечење дрва. Ових дана кренуо се на брдо главни чиновник тога друштва, барон Адолф Хорнштајн са машинистом и два ра-

---

шта ли?! — Шта да радим? Ни сам знао; бејах ван себе и не знадох, шта да мислим. Дан прође и ја не знадох, на што да се одлучим. Другог дана у јутру, донеле су те исте новине оваку белешку:

— (Карактеристично.) Смешно, да г. Твен дубоко ћути у погледу кочинчинске лажне заклетве. То ћутање много значи.

(Овај лист ме за све изборно време никад друкче назвао ни је, до „Твен, кривоклетнички обешењак.")

Мало за тим, исти тај лист, донео је ову вест:

— (Молимо одговор!) Молимо новог кандидата, да буде тако добар, те да објасни својим суграђанима, како стоји са оним, кад су у монтанеском табору слутећим војничким друговима му, сваки час нестајале драгоцене ситнице, па их после налазили у шпагу или телећаку г. Твена. Да ли ће проговорити једном г. Твен?

Може ли да се замисли већа поквареност душе? Целог свог века не бејах у Монтани! (Од то доба ме ове новине крстиле овако: „Твен, монтанајски лопов.")

Од то доба колебљиво сам се машао новина, као човек, који отвара завежљај у ком гују слути наћи. Једног дана запело ми око за ову белешку:

— (Јадни нападач на мртве.) Искази сведока O' Fluganana, Snub Rafferty-a и Catty Mulligana јасно побијају обешењачку тврдњу г. Твена, што ју овај тврди о деди г. Блан J. Бланк-а. По тврђењу г. Твена, овог честитог човека су обесили због разбојништва, што је пресна лаж, гадна измишљотина, од које ни једна реч није истинита. Сваки поштен човек ће дубоко да се ожалости, кад види, да има и таких људи, који се за љубав успеха у политичком деловању свом, лађају тако прљавих срестава, те у гробу мирно почивајуће мртваце нападају и на не упрљано име им блатом се бацају. И замишљајући себи бол, што ће оваки кукавички и обешењачки поступак да проузрочи у срцима сродника и пријатеља покојникових, чисто нас нешто гони, да позовемо узбуђену публику, да клеветника достојно казни. Али не, не ћемо. Ми га пуштамо нека га за то казни сопствена савест му!

Последице ове белешке учинише то, да идуће ноћи на врат на нос морадох да скочим из своје постеље и да утечем на стражња врата, јер побуњена публика скупила се око куће ми, те бесомучно лупала прозоре, врата и све покретности ми разграбивши, све што се понети могло. Док би се ја заклео на св. еванђељу, да никад нисам клеветао деду г. Бланка, шта више, да до данашњег дана нисам чуо ни речи о њему, нити сам икад говорио о њему. (Узгред примећујем, да ме је овај лист од то доба свагда окако називао: „Твен, клеветник покојника".)

Једном ми паде у очи ова белешка:

— (Леп кандидат!) Г. Марко Твен, који је требао јуче да говори на великом збору странке независности, није се појавио у одређеном часу. У место тога стигао је брзојав од лечника му, да су кола прешла преко њега и на два места ноге му поломила и т. д. још пуно других лажи. Странка независности примила је за готов новац и чинила се, као да нема ни појма о правом узроку, изостанка овог неваљалог човека. Синоћ су видели као земља пијаног човека, где уђе у стан г. Твена. Дужност је независника да докажу, да та пијана свиња не беше г. Твен. Громовити глас народа пита: „Ко беше тај човек?"

У први мах нисам могао да замислим, да мене окривљују овако срамном оптужбом. Три године пре тога, пио сам последњу чашу пива. (Овај лист ме од то доба називао: „Твен — delirium tremeus".)

У исто то доба добио сам небројено безимених писама, која су обично овако гласила:

„Испричајте нам онај случај са оном старицом, што је милостињу у вас просила, а ви ју избили на мртво име. Pol Pry."

Или овако:

„Ви сте починили така дела, за која, осим мене, нико не зна. Препоручујем вам, да ми пошљете два долара, иначе ћете још да чујете о мени. Handy Andy".

Начелни ми пријатељи најзад изјавише, да треба што да учиним, ако нисам рад политички са свим да пропаднем. Савет им доби још већу важност белешком, што изиђе идућег дана:

— (Погледајте тога човека!) Кандидат независњака још једнако ћути; тај човек дакле не сме да проговори. Против њега подигнуте тужбе су сјајно доказане. Ви независњаци, погледајте само вашег кандидата! Погледајте неваљалог кривоклетника! монтањског лопова! клеветника покојника! Погледајте оваплоћеног delirium tremens-а! Погледајте га добро и размислите, можете ли гласати на таког човека, који је својим гадним делима заслужио ове жалосне називе; који не сме уста својих да отвори, да и једну вест о овим обешењачким делима својим опровргне!

Нисам могао дакле на ино, већ дубоко понизивши се, одговорим на ове измишљене оптужбе, ове гадне клевете, ове неосноване измишљотине. Али с тим се није свршила ствар, јер идућег дана изиђе нова измишљотина. По све озбиљно ме оптуживали, да сам запалио лудницу, и то за то, што ми је та зграда одузела поглед у даљину.

Ова најновија измишљотина ме грозно потресла.

За тим су ме оптуживали, да сам отровао свог ујака, само за то, да што пре дођем до наследства и јавно мњење гласно је тражило, да се мртвац ископа из гроба и прегледа.

Најзад врхунац политичке своје покварености достигоше тиме, што су на великом народном збору, на ком сам говорио свој програмни говор, обучили деветоро деце разнога доба и лика, која уједаред јурнуше говорничком месту и бацивши се мени пред ноге викнуше: „Тата!"

Одрекох се свега. Предадох се, јер не бејах довољно јаки, да се борим оваким кортешким средствима. Захвалих се на кандидатури и своје писмо овако потписах:

Ваш најпокорнији слуга:

Марко Твен,

пре поштен човек, сад пак: обешењак и кривоклетник, монтањски лопов, клеветник покојника и пијанаца.

Превео **Милован.**

деника, да посечена дрва скину. При повратку са брда машина искочи из шина, и барон који је испао из влака несретно падне на неку стену и размрска главу. Машина је машинисти који је пао под влак, пресекла ноге, а и она два раденика су позлеђена. Погинулог барона су сахранили, а озлеђени машиниста и радници налазе се у болници. Веле, да је овој несрећи крив неки инжињер по имену Мајер, који је после ове несреће побегао из Пакраца.

Толстој и Ги де Мопасан. Руски књижевник гроф Толстој од страних романописаца највећма је волео Мопасана, који је добро познат и нашим читаоцима. Толстој није лично познавао Мопасана и кад је дознао да је тај знаменити француски књижевник јако оболео и да му нема лека, Толстој је хтео из Русије да дође у Француску само ради тога, да лично упозна Мопасана. Ова жела Толстојева није се испунила, јер је Толстој у последњим годинама толико био обузет пословима у својој домовини, да није имао времена ни да се од посла одмара. Међу тим Толстој је дознао, да се сада у Русији спрема ново издање Мопасанових дела у руском преводу, с тога се понудио сам издавачу, те је написао врло леп предговор тим делима Мопасановим.

Трговина.

Нови Сад, 11. јуна. Пшеница прве каквоће 6 фор. 50—80 н. Пшеница средња 6 ф. 50 новч. Пшеница лакша роба 6 ф. 20—30 н. Наполица 5 ф. 80 н. Јечам 4 ф. 20—40 н. Зоб 6 ф. 40—50 н. Кукуруз 4 фор. 30—70 н. Маст 48 фор. Сланина сува 50 ф., дебела паљена 54 ф. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки .	40 н.
„ средњи . . .	38 н.
„ лаки	36 н.

Све од 1 килограма.

Теоци .	8—20 ф. по комаду.
Јагњци .	5—12 ф. по пару.
Овци . .	— — ф. „

*

Стање воде под Новим Садом.

10. јуна било је 3·49 мет. а 11. јуна је било 3·58 мет.

*

Штајнбрух. Извештај са свињског трга од 15. до 22. јуна по рим. кал. од трговца г. Косте Брашована.

Тенденција у трговини била је пријатнија.

Недељне просечне цене: Мађарска сортирана роба 320—380 кила тешки 46—46½ новч., 280 до 300 кила тешки 44—45 новч., матори преко 300 кила тешки 43½—44 н., сеоски (Bauernwaare) 43 до 45 нов., српски 42—44½ н., од килограма, одрачунавајући 45 кила на живот по пару и 4% рабата.

Овд. штанд: од 15. јуна преостало 184.152 комада.

Дотерано: из унутрашњости . . .	12446	„
„ Србије	8854	„
„ Влашке	—	„
„ других земаља . . .	—	„
Отерано: за будимпештански обрт (I—X. срез)	5028	„
за унутрашњост	1251	„
„ Беч	1687	„
„ Аустријске државе . . .	7085	„
„ Немачку	3983	„
„ друге земље	52	„
„ сапунџиницу	62	„
Остаје штанд	186304	комада

*

Будимпешта, Недељни извештај комисионе трговине рогате марве и оваца Морица Бауера и сина.

Рогата марва. Вашар од 21. јуна п. р.

Догон: 3314 комада и то:

875 ком. мађарских волова, 1153 ком. српских волова, 48 ком. срп. крава, 700 ком. мађ. крава, 37 ком. бивола, 116 ком. бикова, 385 ком. теглећих волова, накнадног догона нема.

Прима и доброј роби остала је цена од прошле недеље, средњој са 50 н. скочила по мтц.

Цене су биле ове: Дебели волови добре каквоће ф. 28½—33 по мц. са узимањем на живот 37, волови са паше ф. 26½—29½, сеоски ф. 24—26½, српски ф. 25—32, краве ф. 24—32, бикови ф. 25 до 32, биволи ф. 18—26. Све од мц.

Овци. Вашар од 19. јуна п. р. Догон 1517 ком. оваца. Цене без промене.

Шкопци 19—21 н и по 23—24 н. Овце јагњенице 18—20 н. по кили са животом.

*

Течај златног и сребрног новца на будимпештанској берзи

од 10. (22.) јуна.

Дукати — — — — — —	5 ф. 89 н.
Наполеондори (20 франака) —	9 ф. 95 н.
Угарска златна рента — — —	120 ф. 70 н.
Аустријска златна рента — —	120 ф. 50 н.
Угарска крунска рента — —	95 ф. — н.
Немачке држ. марке (од 100 мар.)	61 ф. 35 н.

Новије вести.

Вести из Србије. У последње време непрестано се по Београду говорило, да постоји министарска криза. Влада је све те вести демантовала са тврђењем, да садашња влада ужива потпуно крунино поверење. Гласови круже, да ће се шта више пре одласка краља Александра у Цариград променути кабинет. Владу ће сада образовати чисти напредњаци — Краљ Александар позвао је телеграфским путем Симића, бившег министра а сада српског посланика на бечком двору. Симић је већ стигао у Београд. Ова околност још већма потврђује, да у Србији постоји министарска криза.

И турски султан се спрема. У последње време, турски султан је особиту пажњу обратио на повећање ратних бродова. Султан је осим нових 12 ратних бродова, још два велика ратна брода поручио из Енглеске.

Ствар мароканског султана. Из Париза јављају, да је министар спољних послова Ханото известио министарски савет, да су Шпанија, Енглеска и Француска већ признали новог султана. Стање у Мароканској се полако стишава.

Ратна отштета Шпанији. Из Мадрида јављају, да су у Мароканској скупљени 5 милиона, што их као годишњу рату има Шпанија да добије од мароканског султана. Чим се султан Абдул Азис врати са свога пута, поменута сума ће се предати шпанској влади.

Пожар у Лондону. „Екстраблат“ јавља да се у Лондону пре два дана догодио ужасан пожар и да је том приликом изгорело 20 магазина намештаја. Ватра је беснила читав дан и ноћ. Многи ватрогасци су позлеђени, када се један зид од магазина срушио.

Немири због утеривања порезе. Из Мадрида јављају, да је у шпанској провинцији Понтеведри приликом утеривања порезе дошло до изгреда, два сељака су погинула.

БРЗОЈАВ „ЗАСТАВИ“.

Сибињ. (Стигао 10. о. м. у 11. сахати пре подне). Велики жупан известио је јуче др. Јована Рацу, о наредби министра унутрашњих послова, Хијеронимија, којом забрањује опстанак и рад румунског народног одбора, тумачећи, да политичке партије могу постојати само за време изборне кампање. — „Трибуна“ јавља, да ће се повести истрага против румунских девојака, које су при повратку оптужених румунских првака из Клужа, носили народне румунске тробојне траке.

Приг. (Стигао при закључку листа). Магнатска кућа примила је дакле обавезни брак, а тиме у грозну опасност бацила веру и цркву православну и народност српску. Једини спас још је у краљевским рукама нашег владара. С тога, народе српски, мислим, да ни часа не почасимо, него листом преко једног народног збора, да прибегнемо нашем најмилостивијем краљу за помоћ. Не буде ли је, одужили смо се последњој дужности нашој. Не било ти просто, владико горњо-карловачки!

Стеван Моловић,
парох.

Уредништву нашег листа стигло је на приказ:

Programi oporbenih stranaka u Hrvatskoj. Napisali dr. Šime Mazzura i dr. Marijan Derenčin. Загреб. Удеоничка штампарија 1894. Цена 20 нов.

Svako djelo dogje na vidjelo. Slike iz života grada Zagreba. Napisala Georgina Kayser-Sobjeska. Загреб. Удеоничка штампарија 1894. Цена 70 нов.

Matice Slovanská Год. II. Број 12. Издавалац Карло Волф. У Оломуцу 1894. г.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је бр. 24.

„СТРАЖИЛОВА“

са овим садржајем:

Песништво: Борис Годунов. Драма у пет чинова. Написао А. С. Пушкин. С руског превео А. Писаревић. По тишини. Приповијетка с Приморја. (Пријатељу П. Буњићу). Од Марка Цара. — Поука: О прошлости Београда. Од Т. Ст. Виловског. (Са четир слике), (свршетак). — Књижевност: Владимир Короленко. Од А. Сиркина. — Ковчежић: Књижевни прикази. Књижевне белешке.

Цена је листу на целу годину 5 фор. — За Србију и иноземство 6 фор.

Администрација „Стражилова“.

РЕД ПЛОВИДБЕ

путничких пароброда, важи од I. маја 1894. године.

Из Новог Сада у Сланкамен, Тител: сваки дан у 6½ сахата по подне.

Из Новог Сада у потиске станице: недељом, уторником, четвртком и суботом у 6½ сахата. после подне.

Из Новог Сада у Земун, Београд и Оршаву: сваки дан у 6½ сахата по подне.

Из Новог Сада у Рушчук, Браилу, Галац: недељом, средом и петком у 6½ сахата после подне.

Из Новог Сада у Будимпешту: сваки дан у 5 сах. ујутру.

Нови Сад, 1. маја п. р. 1894.

Отправништво.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

Оставком г. Јована К. Борјановића и решењем сл. епарх. школ. одбора бачког од 2. (14.) септембра 1893. год. бр. 201/145. ex 1893. остало је на српским православним вероисповедним школама у Ади, једно учитељско место празно, на које се овим стечај расписује.

Берива са тим местом скопчана јесу: 210 фор. у име редовне плате, које учитељ у месечним оброцима из благајне сл. местне политичне општине редовно у напред прими; 100 ф. у име огрева, чишћења и писаћег прибора, које о новој години уједаред из исте благајне у напред прими; 5 фор. у име оправке полупаних прозора у школи из исте благајне; 16 ланаца (по 2.200 кв. хвати), добре земље на коју учитељ порезу не плаћа; на исту земљу додељени припадак (компетенцију) од пашњака на који учитељ сам порезу плаћа, односно сразмерну отштету за недостатак припадка тог из благајне политичке општине и стан од 3 собе, кухиње, подрума, коморе, штале, шупе и пространа дворишта са лепом баштом.

Изабраном учитељу спадаће у дужност: у разредима које му школски одбор одредио буде, све и школском уредбом — прописане предмете предавати; у цркви једну певницу држати; школску децу редовном црквеном појању обучавати и са истом при богослужењу у цркви појати; школску децу најстаријих разреда осмогласном пјенију обучавати из чега ће при крају школске године испит полагати. Нотном појању вешти имаће првенство.

Молиоци који ово место получити желе, а који црк. школ. општини појањем у цркви треба да се прикажу, имају своје ваљано снабдевене а оспособлењем из мађарског језика поткрепљене молбенице најдуже до св. Илије 20. јуна (3. августа) о. г. одбору овоме да доставе, кога ће дана и рок стечају истећи.

Изабрани ће место своје наступити и редовну плату почети примати 1. септембра о. г.

Из седнице школског одбора држане у Ади 4. (16.) јуна 1894. год. број 8.

2—3 **Школски одбор.**

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на упражњено место **благајника** код митровачке штедионице. — Службовање благајника биће прве године привремено, те ће се дефинитиван уговор с њиме тек после годину дана склопити.

Исти ће уживати годишњу плату од 800 фор. са доплатком од 100 фор. сваке пете године.

Компетенти имају доказати, да су војничким дужностима одговорили и да су вични књиговодству и коресподенцији у српском и немачком језику.

Благајник има јамчевину у износу годишње плаће у готовом или у вредностним папири — који су на бечкој и пештанској бурзи нотирани — положити.

Расписано место има се 1. августа о г. по нов кал. наступити, а молбенице имају се најдуже до 15. јула о. г. потписаној управи поднети.

У Митровици 4. (16.) јуна 1894

УПРАВА
митровачке штедионице.

3—3

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

КОСТЕ ТЕОДОРОВИЋА

У ВИНКОВЦИМА

потребује за своју гвожђарска радњу млађег помоћника. 3—3

П. Н.

ПОСЕДНИЦИМА ВРШАЋИХ МАШИНА.

УГАРСКО УГЉАРСКО ДЕОНИЧ. ДРУШТВО

У УРИКАЊ-ЖИЛТАЛУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ ВЕЛЕПОСЕДНИЦИМА И ЕКОНОМИМА

ЗА ЊИХОВЕ ВРШАЊЕ МАШИНЕ

ЛУПИЊСКИ

КАМЕНИТИ УГАЉ

ПРВЕ ВРСТЕ

који се с обзиром на произвођење паре (Verdampfung) може да мери са најбољим пруским угљем.

Продаје се у **комаћу, коцнама и куглицама, у просејаном и непросејаном „фердеру“ и у праху.**

Наруџбине ваља благовремено управити на генералну дирекцију у Будимпешти (**An die Generaldirection der Urikány-Zsilthaler Ungarischen Kohlenbergwerks Actien-Gesellschaft Budapest, V. Nádor-utcza 13.**), која у свако доба са највећом готовошћу даје тачна обавештаја. 5—6

СВОЈУ КУЋУ

у Новом Саду са 5 соба, 4 кујне, подрумом, баштом, шупом, бунаром са пијаћом водом из слободне руке продајем. Кућа је близу друма у гуштерској улици бр. 17. (стари број 2057-8.)

Ближа извешћа даје куће газда

Тоша Радовановић,
опанчар.

1—8

ГОСТИОНА

„ЗЕЛЕНИ ВЕНАЦ“

на главној пијаци у **Митровици** издаје се из слободне руке под закуп на једну или више година.

Поближа условија код

ГОСТИОНИЧАРА
„Зеленог Венца“.

1—3

ЂОКА КРСТИЋ

ОБУЋАР ИЗ НОВОГ САДА 3—3

да ли се за правог или фаличног за таковог издавао. Умољава се овим путем, да се оном господину од кога је **у септембру мееецу године 1893.** на агенцији у Новом Саду извесну карту и своту новаца примио — јави истом: Беч I. Grashofgasse 4. III. Stock и место свога пребивања означи.

Нека буде у напред уверен, да му се све праштта под условом, да место свог бавлења означи.

НА ЋОШКУ ДОБРО СТАРО МЕСТО.

Од 20 година постоји на истом мешовита трговина у Жабљу, лежећи на Бечкеречком друму, заједно са станом, подрумом, шталом, таваном, за рану магаза, чардак, велика башта, **издаје се одма под вирију.**

У истој кући постоји добро идућа биртија. Целу кућу под бројем 320. ваљан сам и продати. Готовине врло мало потребно, а остатак може се 6 до 8 година у оброцима одплатити. — Ближи извештај код

Карла Крона,
„код златног јелена“, Нови Сад.

3—3

Шпецерајско-мешовита и памучарска

ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПАНИЋА

У ВУКОВАРУ

потребује једног старијег и једног млађег помоћника и два шегрта. Помоћници вични памучарској струци, као немачком и мађарском говору имају првенство. Ступање одма или по споразуму. 2—3

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО

„БУЗЈАШ“,

које се такмачи са гвожђаним изворима у Шпаа-у, Пирмонту, Швалбаху и Пираварту са својим особитим топлим и хладним **гвожђаним купкама, блатним и минералним купкама, базенским и отвореним купалиштима.**

Лечилиште са хладном водом и масажом.

ЛЕЧЕЊЕ ПИЈЕЊЕМ ВОДЕ

(TRINK-KUR)

које особито лечи од **оскудице у крви, кроничног катара у стомаку и цреви, од болести у бубрешцима, од костобоље и ревматизма, шкрофулозе,** затим лечи **недостатке у материци, аномалије менструације, нерађање и т. д.**

СЕЗОНА ТРАЈЕ ОД МАЈА ДО ОКТОБРА.

Најближе железничке станице су **Темишвар** или **Лугош.** На станици чекају на госте омнибуси.

На захтевање шаље проспекте

Купалишна управа
„БУЗЈАША“.

5—6

ЗЛАТНА МЕДАЉА СВЕТСКЕ ИЗЛОЖБЕ У ПАРИЗУ 1889.

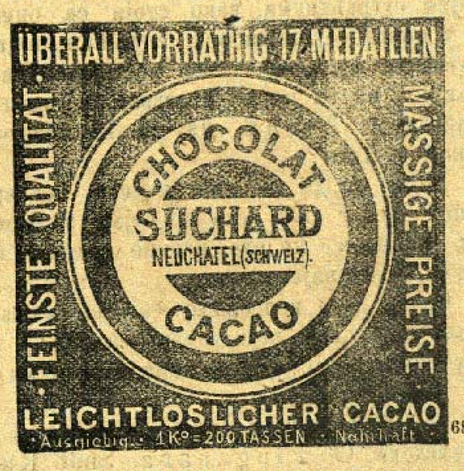

101 68

Одликован медаљом за оцене на светској изложби у Чикагу.

Власник Славко Свет. Милетић. За уредништво одговара: Милан Поповић. Српска штампарија дра Свет. Милетића у Новом Саду.